

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

19. Станішевська Б. Нейроанатомічні основи емоційних реакцій. *European Humanities Studies: State and Society*. Issue 4, 2024. pp. 36–56. URL: [C:/Users/ASUS/Downloads/493-Article %20Text-727–1–10–20250610.pdf](https://C:/Users/ASUS/Downloads/493-Article%20Text-727-1-10-20250610.pdf)
20. Thorndike E. L. (1920). A constant error in psychological ratings. *Journal of Applied Psychology*. 4(1). P. 25–29. DOI: <https://doi.org/10.1037/h0071663>
21. Ullmann-Margalit, E. (2002). Trust, Distrust, and In Between. In: R. Hardin, ed., *Distrust*, New York, Russell Sage, pp.60–82.
22. Бронз Й. Про часи минулі і нинішні і про адвокатську етику. *Судно-плавство*. 01 лютого 2021 р. URL: <https://sudohodstvo.org/o-vremenah-minuvshih-i-nyneshnih-i-ob-advokatskoj-etike/> (дата звернення 25.10.2025).
23. American Bar Association's Model Rules of Professional Conduct. URL: https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/
24. Thompson Stilley H. (2020). Attorney-Client sexual relationships: a call for all states to adopt model rule 1.8(j). *Journal of the American Academy of Matrimonial Lawyers*. Vol. 32. p.499–527.
25. Texas Lawyers Reject Ban on Sex with Clients. *ABA Journal*. February 22, 2011. URL: https://www.abajournal.com/news/article/texas_lawyers_reject_ban_on_sex_with_clients
26. Une avocate a eu des contacts intimes avec son client, un terroriste. *Radio-Canada*. Publié le 13 avril 2022. URL: [https://ici.radio-canada.ca/nouvelle/1876143/avocate-contacts-intimes-suspension?tz=GMT %2B2](https://ici.radio-canada.ca/nouvelle/1876143/avocate-contacts-intimes-suspension?tz=GMT%2B2)
27. Bordeaux : l'avocat était beaucoup trop entreprenant. *Sud Ouest*. 16 février 2012. URL: <https://www.sudouest.fr/justice/bordeaux-l-avocat-etait-beaucoup-trop-entreprenant-9271224.php>

Завальнюк І. В.

суддя Одеського окружного адміністративного суду,
доктор юридичних наук, професор кафедри державно-правових дисциплін
Міжнародного гуманітарного університету

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПОРУШЕННЯ АДВОКАТАМИ ПРАВИЛ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ ПІД ЧАС ПРЕДСТАВНИЦТВА ІНТЕРЕСІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДІ

Прийнявши Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2,4,7 та 11 до Конвенції» від 17.07.1997 № 475/97-ВР [1], Україна з 11.09.1997 повністю визнала на своїй території дію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, яка запровадила судовий механізм захисту визнаних міжнародним правом загальних стандартів політичних, економічних, соціальних і культурних прав та свобод людини в країнах-членах Ради Європи.

Так, Україна зобов'язалася забезпечити кожному право на справедливий суд, гарантоване статтею 6 Конвенції, згідно частини першої якої кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення [2].

Наукові розвідки конституційних основ забезпечення права на справедливий суд дали розуміння, що справедливий суд у конституційному державно-правовому механізмі може вважатися таким, коли повністю функціонує на основі принципів утвердження ефективного захисту закріплених прав, свобод та законних інтересів особи, які мають виключний пріоритет над державними інтересами, та в тому випадку, коли такі інтереси не несуть загрози завдання шкоди суспільству чи окремим його членам [3, с. 26]. В свою чергу, сприяння згідно Конституції та законів України захисту прав і свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб є завданням адвокатури.

Як зазначає Н. І. Бочуляк, необхідною умовою формування правової держави та громадянського суспільства є вдосконалення захисту прав і свобод громадян і організацій. За природою адвокатура є одним з інститутів демократичного суспільства, адже здійснює конституційну громадянську функцію — захист прав й законних інтересів громадян та юридичних осіб. Адвокатура як незалежна громадська організація певною мірою покликана виконувати роль гаранта у дотриманні суб'єктивних прав громадян та організацій [4, с.18].

Тож саме з метою забезпечення реального захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб законодавець вніс зміни Конституції України, у п.11 Розділу XV «Перехідні положення» якої передбачивши з 01.01.2019 здійснення представництва у судах першої інстанції виключно адвокатами, тим самим запровадив адвокатську монополію [5]. Очевидно, що така позиція обумовлена необхідністю надання кваліфікованої і якісної правової допомоги особам та, як наслідок, забезпечення права на справедливий суд.

Отже, адвокат має гарантувати дотримання прав свого клієнта при здійсненні процесуальних дій, не допускаючи порушень закону з боку опонентів, що накладає на нього ряд вимог та необхідність слідування високим етичним стандартам поведінки.

Так, одним із основних професійних обов'язків адвоката є дотримання ним Правил адвокатської етики, які були затверджені рішенням Звітно-виборного з'їзду адвокатів України 09.06.2017 та слугують обов'язковою для використання адвокатами системою орієнтирів при збалансуванні, практичному узгодженні своїх багатоманітних,

іноді суперечливих професійних прав та обов'язків відповідно до статусу, основних завдань адвокатури і принципів її діяльності, визначених Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та іншими законодавчими актами, а також закріплюють єдину систему критеріїв оцінки етичних аспектів поведінки адвоката [6].

Водночас, як показує практика, трапляються непоодинокі випадки порушення адвокатами Правил адвокатської етики під час представництва інтересів своїх клієнтів у суді, пов'язані із використанням у справі одних і тих же ордерів, що видані на представництво різних суб'єктів, тобто повторного використання бланка ордеру із редагуванням його дати та змісту.

Зокрема, ч. 4 ст. 59 КАС України визначено, що повноваження адвоката як представника підтверджуються довіреністю або ордером, виданими відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [7].

Згідно ч.2 ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» ордером є письмовий документ, що у випадках, установлених цим Законом та іншими законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги. Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням і повинен містити підпис адвоката. Рада адвокатів України затверджує типову форму ордера [8].

Пунктом 4 Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41 передбачено, що ордер видається адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням та повинен містити обов'язкові реквізити, передбачені цим Положенням. При цьому, бланки ордерів, згідно затвердженої типової форми, генеруються у відповідному розділі «Особистого кабінету адвоката» на офіційному веб-сайті Національної асоціації адвокатів України www.unba.org.ua слідуючи командам системи [9].

Чинне законодавство не передбачає можливості представництва інтересів клієнта в різних органах (установах) на підставі одного і того ж ордеру.

Більш того, рішенням Ради адвокатів України № 137 від 15–16.12.2023 року визначено, що використання ордеру на надання правничої (правової) допомоги, які оформлені адвокатом на бланку з однією і тією ж серією та номером ордеру, але з різним змістом, є порушенням Правил адвокатської етики [10].

При цьому, згідно зі статтею 7 Правил адвокатської етики, адвокат не має права в своїй професійній діяльності вдаватися до засобів та методів, які суперечать чинному законодавству або цим Правилам.

Отже, не дивлячись на те, що дані випадки не є поодинокими, необхідно враховувати, що зазвичай обумовлені вони не «людським фактором» чи технічними помилками з боку адвокатів, а, насамперед, їх свідомими діями через неможливість генерації ордерів на надання правничої допомоги внаслідок відсутності доступу до особистого кабінету адвоката, як приклад у зв'язку із наявністю заборгованості по сплаті щорічного внеску на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування, чи з інших причин. Водночас, за жодних обставин це не може виправдовувати застосовані певними адвокатами методи, які направлені на уникнення даної проблеми, що не узгоджуються із Правилами адвокатської етики та високим статусом адвоката. Зазначене, в свою чергу, у випадку виявлення та підтвердження вказаних фактів, потребує належного реагування (судового впливу) з боку суду у вигляді постановлення окремої ухвали у відповідності до вимог ст. 249 КАС України для вжиття заходів щодо усунення причин та умов, що сприяли порушенню закону, та вжиття заходів реагування — дисциплінарної відповідальності адвоката [11].

Список використаної літератури

1. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2,4,7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997, № 40, ст. 263.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : міжнародний документ від 04.11.1950. Рада Європи. *Урядовий кур'єр*. 2010. 17 листоп. № 215.
3. Завальнюк І. В. Конституційні основи забезпечення права на справедливий суд в Україні: реферат дис. докт. юрид. наук, 12.00.02. Київ. Національна академія внутрішніх справ. 2024. 35 с.
4. Бочуляк Н. І. Роль адвокатури у механізмі захисту прав і свобод людини. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : *Юридичні науки*. 2019. Вип. 24. С. 13–19. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/apr/21437/4.pdf>.
5. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Правила адвокатської етики: рішення Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09.06.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p0001891-17#Text>.
7. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. *Відомості Верховної ради України*. 2005, № 35–36, № 37, ст. 446.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради*. 2013, № 27, ст. 282.

9. Положення про ордер на надання правничої (правової) допомоги : рішення Ради адвокатів України від 12.04.2019 № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr041871-19#Text>.
10. Роз'яснення щодо використання бланків ордерів на надання правничої (правової допомоги): рішення Ради адвокатів України від 15–16 грудня 2023 р. № 137. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2023-12-15-r-shennya-rau-137_65ae8ef29e40f.pdf.
11. Окрема ухвала Одеського окружного адміністративного суду від 13.01.2025 у справі № 420/36571/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124467873>.

Місяць А. П.

т. в. о. голови Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, керуючий партнер Адвокатського об'єднання «Адвокатська контора «Місяць і партнери», доцент кафедри права Хмельницького національного університету, кандидат юридичних наук, заслужений юрист України

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТА ТА ФОРМУВАННЯ ЕТИЧНИХ ЗАСАД ПРОФЕСІЇ

Розвиток інформаційних технологій впливає на усі сфери життя людини, в тому числі, на сферу послуг. Особа, що звертається за захистом свої порушених або оспорених прав, очевидно, очікує належного виконання обов'язків адвокатом. Застосування технологій штучного інтелекту (далі — ШІ) адвокатом може, з одного боку, спростити та прискорити процес складання документів. З іншого боку, зловживання такими технологіями в межах юридичної практики може негативно впливати як на якість, так і рівень відповідальності, а також залученості адвоката у справу клієнта. У зв'язку із чим, на сьогодні важливого значення набуває потреба врегулювання користування технологіями штучного інтелекту як з точки зору етики юриста, так і з точки зору практичних аспектів його застосування, коли такі технології можуть бути корисними адвокатаві у підготовці аналітичних матеріалів та пошуку інформації.

Суди в усьому світі стикаються з поданням заяв від адвокатів та позивачів, які підтверджують свої аргументи неіснуючими дослідженнями, генерованими судовими справами, що спонукає суддів до застосування заходів відповідальності до таких осіб.

Варто зазначити, що навіть постійне удосконалення моделей ШІ все ще призводить подекуди до помилкових або неіснуючих результатів, що в юридичній практиці можуть бути сприйняті як істинні,